

De rijksoverheid wil de biologische landbouw stimuleren. Hoe? Dit blijft onduidelijk. Feit is dat de regelgeving onvoldoende is/wordt aangepast voor deze stimulans. Het composteren van (bedrijfseigen)mest wordt via overtrokken milieuregels ontmoedigd. Een praktische en voordelige oplossing voor de kleinschalige biologische sector is er wel (Louis Bolkinstituut) maar wordt vanuit gebrek aan inzicht door de instanties tegengewerkt. Hoe kan dit dilemma worden doorbroken?

Antwoord :

Deze vraag is enigszins politiek getint en bevat een aantal vooronderstellingen. Meest opvallend zijn:

- 1 Composteren is essentieel voor biologische landbouw.
- 2 Milieuregels zijn overtrokken of de milieubelasting bij composteren is laag.
- 3 Te weinig inzicht bij wetgevende en controlerende instanties.
- 4 De biologische sector is kleinschalig of composteert kleinschalig.

ad 1

Compostering is een biologische omzetting van organische stof onder aërobe omstandigheden. Daarbij gaat het om het beter geschikt maken en stabiliseren van mest en organische reststoffen voor toepassing in de landbouw. In de biologische landbouw wordt voornamelijk dierlijke mest gebruikt. Composteren van deze mest, eventueel in combinatie met hooi of stro, gaat altijd gepaard met stikstofverliezen, ook al wordt het percolaat goed opgevangen. Voor de akkerbouw en melkveehouderij zien wij geen duidelijke meerwaarde van gecomposteerde mest omdat de gewasgroei, meer nog dan in de gangbare teelten, afhankelijk is van de direct beschikbare nutriënten in de dierlijke mest. Onder specifieke omstandigheden kan het jaarlijks toepassen van een flinke dosering compost leiden tot een hoger organische stof gehalte in de bodem, vergeleken met drijfmest. Een hoger organische stof gehalte maakt een grond iets minder droogtegevoelig en geeft het bodemleven meer mogelijkheden. Ook daar zullen kosten en opbrengsten goed tegen elkaar afgewogen moeten worden. Het organische stof gehalte van de grond is vooral afhankelijk van het bodemtype, bouwplan bodembewerking.

ad 2

Uit ons onderzoek naar stikstofverliezen bij composteren van drijfmest bleek dat onder gunstige omstandigheden de stikstofverliezen beperkt bleven tot 20-25 %. In de literatuur worden hogere waarden gegeven, tot 50 %. De stikstofemissie komen voor als ammoniak, lachgas en stikstofgas. Alleen de laatste is niet schadelijk voor het milieu.

Een belangrijke factor bij het composteren is regenwater. Uit landbouw- en milieukundig oogpunt dient het percolaat of de gier goed opgevangen te worden. Om dit te realiseren zijn relatief dure voorzieningen nodig: een vloeistofdichte vloer met opvangsysteem en eventueel een dak.

ad 3

De vraagsteller heeft gelijk dat bedrijven die serieus willen composteren niet gemakkelijk daarvoor een vergunning krijgen. Dit zit vooral in de onzekerheid omtrent de milieubelasting van een meer of minder geschikte inrichting. Er is zijn nog weinig gegevens beschikbaar over emissies bij bepaald type inrichtingen. Er kan dus niet uitgegaan worden van gemiddelde waarden.

ad 4

Biologische bedrijven zijn gemiddeld wellicht wat kleiner maar economisch duurzame biologische bedrijven hebben een redelijke omvang. Met het oog op verbetering van bodemvruchtbaarheid zet kleinschalig composteren geen zoden aan de dijk. Wel met het oog op verwerken van kleine afvalstroompjes plantaardig materiaal.

Voor het realiseren van een relevante stroom gecomposteerde mest naar het bouw- of grasland, is het aan te bevelen samenwerking te zoeken met een composteerbedrijf of te denken aan een composteercoöperatie.

Deze vraag is beantwoord op: 24-5-2004